

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 59. szám
2013/10.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Pál Gyöngyi

TURISTASÁGI, FÜRDŐÜGYI és NÉPRAJZI FOLYÓIRAT.

Novemberi rendezvények

■ **Október 26. (szombat):** István-forrás (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Október 27. (vasárnap):** Bükki séta (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **Október 30. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **November 2. (szombat):** Hordós-kúti fenyvesek (15 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Vissza a 19 órás buszszal. Túravezető: Mórén Zoltán. ♦ Megemlékezés az EKE halottairól. Találkozás 10 órakor a Házsongárdi temető bejáratánál. Vezeti Kovács D. Zsuzsa.

■ **November 3. (vasárnap):** Kőközi-szoros körtúra (22 km, 1100 m szintkülönbség). Indulás 7 órakor, kiskocsis megközelítés. Túravezető: Ambrus Tibor. Jelentkezni telefonon. ♦ István-forrás (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **November 6. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban. A közgyűlésen Korzikáról vetít Hints Miklós.

■ **November 9. (szombat):** Bükki körtúra (20 km). Találkozás 9 órakor a 35-ös Hajnal negyedi végállomásánál vagy 10 órakor a Hintás-fánál. Túravezető: Kiss János ♦ Runki-szoros. Kirándulás kiskocsikkal. Túravezető: Bagaméri Tibor. Megbeszélés a közgyűlésen.

■ **November 10. (vasárnap):** Járabánya (Kisbánya). Kirándulás kiskocsikkal, gyalog 8 km. Találkozás 7 órakor a Flip előtt. Túravezető: Feischmidt János. ♦ Majláth-kút (16 km). Találkozás 8.40 órakor a 40-es autóbusz Széchenyi téri megállójában. Vissza gyalog. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **November 13. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta. ♦ Túravezetők tanácskozása és választmányi gyűlés 17 órától a székházban.

■ **November 15-17. (péntek-vasárnap):** Vári László-emléktúra a Vlegyászára. Túravezető: Szilágyi András. Megbeszélés a közgyűlésen.

■ **November 16. (szombat):** Sztána-Kispetri-Almási-vár-Farnas-Magyarbikal-Bánffyhyunad (30 km). Találkozás a nagyállomáson 7.30 órakor. Túravezető: Nagy Zoltán. ♦ Györgyfalvi-erdő (10 km). Találkozás 8.30 órakor a 20-as busz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Feischmidt János. ♦ Kajántói-erdő-Bácsi-erdő (25 km, 600 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Kiss János. ♦ Babatúra az Árpád-csúcsra 3 évesnél nagyobb gyerekeknek (és szüleiknek) vagy kisebbeknek háti hordozóban. Találkozás: a régi bükki menedékháznál 10 órakor, onnan saját kiskocsikkal, majd gyalog kb. 3 óra. Túravezető: Veres Ágnes. Bejelentkezés (ajánlott) és további információk telefonon.

■ **November 17. (vasárnap):** Vidaly-kő (18 km, 800 m szintkülönbség). Túravezetők: Szima Márton és László Györgyi. Jelentkezni telefonon.

■ **November 20. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta. ♦ Előadás 18 órától a *Magyarok a világ nyolcezresein* expedíciók történetéről, Eröss Zsolt emlékére. Előadók: Kollár Lajos és Mécs László. Helyszín: a Báthory-líceum díszterme (a belépés ingyenes). Szervező: Veres Ágnes.

■ **November 21. (csütörtök):** Fürdőtúra Szamosújvárra. Találkozás 8.45 órakor a Mărăști téri körforgalomnál a benzinkút előtt. Túravezető: Hints Miklós.

■ **November 23. (szombat):** Bácsi-torok (10 km). Találkozás 10 órakor a Széchenyi téri 31-es buszmegállóban. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **November 23. vagy 24.:** Messzelátó csillagtúra a Dióson (5 km). Gyalogtúra, szabadszemes csillagászat a diófás tisztáson. Találkozás 18.30 órakor a monostori végállomáson a lépcsőknél. Túravezető: Váradi Nagy Pál amatőr csillagász. Érdeklődni a közgyűlésen vagy Martonossy Magdánál.

■ **November 24. (vasárnap):** Gyalui-erdő – Hideg-Szamos (24 km, 700 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Visszatérés távolsági busszal. Túravezető: Kiss János.

■ **November 27. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **November 30. (szombat):** András-napi bükki túra (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.

■ **December 1. (vasárnap):** István-forrás (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szócs János.

■ **December 4. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta. ♦ Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **December 7. (szombat):** Mikulás-túra, Cérna-forrás. (12 km) Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Hints Miklós.

Szolgálatos napok a székházban: hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 11-13 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** pillanatnyilag szünetel.

Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Napfelkeltés-ködös fotós hétvége az EKE-várban

A SZERZŐ FELVÉTELE

Egykor dombon állt a szászavinci templom

Potom ár a korai ébredés a kárpótlásért: napfelkelte, ködben úszó völgyek – három napig fotóztunk a várfalvi EKE-vár környékén Dezső László, az EKE országos elnöke ötletére.

VAS GÉZA

Igaz nem sok jelentkező volt, de elegen ahhoz, hogy nagyszerű szakmai hangulat alakuljon ki. Az érkezési nap későbe nyúló estéjén diavetítés keltette jó hangulatban ismerhettük meg egymás felvételeit, amelyeket aztán barátságosan bírálni, az egyéni érveléseket tanulságosan megbeszélni.

A rövid éjszakai pihenést nagyon korai ébredés követte: a napfelkelte fotózásával kezdődött a munkanap. Ehhez a Szolcsvai bűvópatak fölé valamivel több mint 1000 méter magasra kellett felmászunk. Ezt követően az 1366 méter magas Geamăna-hegy lábánál lévő, nagy kiterjedésű tó volt a célpont – az egykori falu helyén, egy külszíni rézbánya

következménye. Fotós szemmel nézve drámai felvételek készültek: a beömlő színesvíz intarziás mintái, a ki tudja mikor dombra épült szászavinci templom hajójának cserepes teteje és a torony felső része, a tó szélén a zagylében elmerülő ház siralmas látványa került lencsevégre.

A szombat is koránkeléssel kezdődött, a Detonáta és környékének reggeli fotózásához készültünk. Amennyire ködös környezet fogadott, annál látványosabb volt a Detonáta lábától a völgyekben gomolygó ködtengert fényképezni. De a sziklabércekről élénk terülő látvány sem volt mindennapi. Később Verespatak templomai és más látványosságok voltak fotótémáink, majd ugyancsak a Szolcsvai-bűvópatak fölötti gerincről a naplemente megörökítésével zárult a kirándulás.

A vasárnap szabad fotózással telt, mindenki maga választotta meg célpontját. Az volt a feladat, hogy a környező falvakban a következő vándortábor kiadványaiban felhasználható felvételek készüljenek.

ÚJ VEZETŐSÉG A KOLOZSVÁRI EKE-NÉL

■ Az EKE – Kolozsvár 1891 október másodikán tartott tisztújító közgyűlésén a jelen levő szavazati joggal rendelkező 97 tag szavazása nyomán az következő kétéves mandátumra az új tisztikar az alábbiak szerint alakult. Elnök: Ambrus Tibor. Alelnökök: Martonossy Magda – turisztikai alelnök; Nagy Lajos – ügyvezető alelnök; Nagy Zoltán – szervezési alelnök; Szima Márton – kapcsolattartási alelnök. Titkár: Kovács F. Zsuzsa. Pénztáros: Bagaméri Tibor. Választmány: a túravezetők hivatalból a választmány tagjai, valamint még három tag, akiket a közgyűlés szavazott meg: Ferenczi Júlia, Gábos Márta, Veres Ágnes. Etikai bizottság: Hints Miklós, Szakács Éva, Tóthpál Tamás. A *Szabadság* melléklete, az *Erdély* főszerkesztői tisztségére az elkövetkező két évre is Tóthpál Tamást kérték fel. A tisztségviselők feladatköreit az október 9-i választmányi gyűlésen pontosították. (v. á.)

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Ambrus Tibor 0722-377622
Bagaméri Tibor 0742-776930
Feischmidt János 0722-542360
Hints Miklós 0740-758205
Kiss János 0364-807-639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
László Györgyi 0727-192841
Martonossy Magda 0264-441-722
Márton Erzsébet 0742-037179
Mórén Zoltán 0742-865255
Nagy Zoltán 0740-060749
Székely Lavotta 0748-036290
Szilágyi András 0742-625130
Szima Márton 0766-703575
Szócs János 0742-690881
Veres Ágnes 0723-159000

Jégkunyhó és cápaszáj Szkerisórán

Meglepetés: villanyvilágítás a János-barlangban

Korlátos lépcsőkön jutottunk a jégbarlang bejáratához

PÁL GYÖNGYI

Október 6-án húszan indultunk a Feischmith János és Székely Öcsi szervezte autós kirándulásra, az Aranyosfői (Szkerisórai) jegesbarlanghoz. Útirányunk Torda, onnan az Aranyos völgye.

Végre szép, meleg őszi nap, ezerszínű erdők csodálatos színpompával. Megálltunk a Sipote-vízesésnél, Topánfalvától (Câmpeni) 5 km-re megnéztük a Mihoești-i víztározó tavat, melyet az Aranyos hozamának szabályozására építettek. A gát magassága 29 m, és kb. 6,25 millió köbméter víz tárolására képes. Következő megállónk Felsőgirda (Gârda de sus) volt, az Aranyos forrásának irányában. Az Aranyos völgye az Erdélyi-szigethegység leghosszabb völgyoszorsa, innen sok szép kirándulóhely közelíthető meg. Az Aranyos folyó Mihoești falu közelében két ág, a Nagy-Aranyos és Kis-Aranyos összefolyásából jön létre. 160 kilométer hosszú, és Marosludason túl folyik a Marosba.

Felsőgirda az Aranyos folyó felső szakaszán található, a Vertop-hágó közelében, a Bihar-hegység lábainál fekszik. A hegyvonulat legmagasabb csúcsát, a Nagy-Bihart (Curcubata Mare, 1849 m) és a gerincet a kellemes őszi időjárás ellenére hó borította. A Szkerisórai-barlang Felsőgirda község egyik legvonzóbb turisztikai látványossága, nagyon sok hazai és külföldi turista látogat el ide egész évben. A környéken barlangok, vízesések, sziklaszirtek, kanyonok és egyéb látványosságok fogadnak. Az 1200 m-es magasságban, az Ocoale-Scărișoara fennsíkon található tanyavilág az ország legmagasabban elhelyezkedő települései közé tartozik.

Felsőgirda főterén elhagyjuk az Aranyos völgyét, a templommal szemben észak felé indul egy betonút, mely egy patak völgyben, a Gârda-patak völgyén vezet felfelé. Körülbelül

1 km után a völgy kettéválik, itt jobbra fordulunk, az Ördögös-völgybe (Cheile Ordincușei), és egy csodálatos sziklaszurdokon áthaladva, amely legvadabb részén alig 2-3 m széles, eljutottunk egy hatalmas barlangszájhoz. Ebben a sziklaüregben 20-25 ember kényelmesen elfér. A patakon híd ível át, a bejárat előtt padok vannak, s az út mentén ivóvizet is találunk.

Innen jutunk el a János-kapuhoz (Peștera Poarta Lui Ionele), amely egy 120 m hosszú barlang. Előkerestük a fejlámpákat, és elindultunk a bejárat felé. Meglepetésünkre, lámpára nem volt szükség, villanyvilágítást vezettek be az elmúlt években és korláttal ellátott lépcsőkön járhattuk be a barlangot, vezető kíséretében. Az Ördögös-völgyön most már műút vezet fel a Szkerisórai-barlangig (19 km), Ocoale településen keresztül. 1165 m magasban vagyunk. Nemrég még a világtól elzárt tanyákhoz csak gyalogösvényen vagy szekérrel lehetett eljutni, de immár műút köti össze a világgal, sok új ház épül és sok turista keresi fel. Az autók parkolójától 10-15 perc alatt elérjük a barlangot. Hamarosan hatalmas katlan szélén álltunk. A barlang mély üregrendszer hosszan húzódik a föld mélyében, de jég csak a felső termekben van. Az alsó régiókban cseppkövek találhatók, de ide csak kötéllel lehet lejutni. A jeges barlangok kialakulásához sajátos feltételek szükségesek, itt a magasban nyíló (1000 m fölött), mélybe vezető barlangszáj. Így télen a mélyebb rétegekben megrekedt hideg levegő nyáron nem áramlik ki, a jég a legmelegebb hónapokban sem olvad el teljesen. Ehhez a hideg hónapokban újabb jégréteg rakódik a lecsöpögő vízből. A jégformációk leginkább tavasszal képződnek, amikor az olvadó hó beszivárog a barlang repedésein keresztül és bent megfagy. A jégbarlangban

villanyfény világítja meg a szemet gyönyörködtető jégalakzatokat. A Szkerisórai-barlang jég-tömbjének vastagsága 15-20 méter, térfogata – a számítások szerint – 73 ezer köbméter. A jeget 3500 évesnek becsülik. Jégképződmények csak a bejáratához közeli termekben vannak, látogatni is csak ezeket lehet. Egy végeláthatatlan vaslépcsősor vezet a mélybe és tekeredik körbe a hatalmas zsomboly szélén. Az első teremben látható formák hatalmas jégkunyhónak vagy félelmetes cápaszájnak tűnnek. A második terem korlátjától megcsodálhatjuk a megvilágított alakzatok tömegét.

Utunkat a Mununa településen áthaladó, csak néhány hete átadott új műúton folytattuk, nagy serpentineken ereszkedtünk le a Szárazgirda (Gârda Seacă) patak völgyébe és innen vissza Felsőgirdára. Ez az útszakasz 9,5 km.

Hazafelé jövet, Fehérvölgy (Albac) falunál letértünk Horea (régii nevén Arada), illetve Poiana Horea felé. Az út aszfaltos, csak Mătișești település és Poiana Horea közt van egy 14 km-es rész, amely földút (ez az útszakasz télen nem járható). A táj gyönyörű. Itt is, mint a szigethegység magasabb régióinak hagyományos településformájában, a házak szétszórta helyezkednek el.

Elhagyjuk az Albac-patakot, és serpentineken haladunk fenyőerdők között, alattunk mély völgyek, elérjük a hágó tetejét (Șaua Ursoaia, 1320 m) és a Fehér és Kolozs megye közötti határt. Az Aranyos és a Meleg-Szamos vízválasztóján vagyunk. Innen beereszkedünk Poiana Horeára, és nemsokára megérkezünk Jósikafalvára (Fântânele-Beliș), ahol megcsodáljuk a délutáni nap sugarától csillogó hatalmas tó vízfelületét. Innen már hazafelé indulunk, este 7-re érünk Kolozsvárra egy csodálatosan szép, 332 km-es körút megtétele után.

Gyalogolj velünk minden szerdán!

SZÉKELY LAVOTTA

...írja riportregénye címében Móríc Zsigmond. „Van ebben a címben valami rendkívüli, egy olyan gondolat, ami már-már a néző és látó ember életszemléletét is tükrözi. Mert ő, Móríc Zsigmond gyaloglásai közben látta és ismerte meg az országot.” Ezért választották a szabolcsi természetbarátok Móríc Zsigmond mondatát emléktúrájuk mottójául, ezért választottuk mi is szerdai kirándulásaink címéül. Mert gyaloglás közben tárul eléink a táj szépsége, ami mindig ugyanaz, mégis más. Más az esőáztat-ta erdő és más a napsütötte rét, de mindig szép, még szerdán is. Ez a mi kis csapatunk napja, több mint öt esztendeje. Az évnek egy szerdája sem múlik el Gyalogolni jó túra nélkül. Ha esik, ha fagy, ha tűz a nap és nagy a meleg, mi megyünk.

Létszámunkat azért nagyjából az időjárás határozza meg. Ha már induláskor zuhog az eső, akkor is vagyunk vagy tízen. Elszántan dacolva az idővel, kiegyezve a csúszkálással és sárdagasztással, cipómosással; lemondva a gyógynövényszedésről, vigasztalólag a gombavacsorára gondol-

va. Szép időben harmincan is öszszevűlünk. Így volt a múlt szerdán is. A Cérnaforráshoz mentünk (8 km oda-vissza). Ha nyár nincs, indán nyár mindig lehet. Ilyen volt ez a nap is. Kellemesen sütött a nap, lágyan simogatott a szellő. Észre sem vesszük a sunyin emelkedő utat, máris a forrás feletti tisztáson vagyunk, magunk mögött hagyva az ördögfákat, rajtuk a kiszáradt, vagy alig élő facsonkokkal, melyeken fantasztikus dudorok, püpok meg odúk vannak. Az erdei út mentén domború tetejű, faragott határkövek állnak KMU felirattal, az egykori kolozsmonostori uradalom kőbe vésett jelei.

A tisztáson asztalok, padok. Itt megpihenünk. Megbeszélünk dolgokat, viccelődünk, eszünk, iszunk (mértékel), nótázunk. Legutóbb egy szép szavalelöl hallgatlunk meg, művészi előadásban.

Szép idő volt, de pilyergő esőben is érdemes elindulni, mert ha kiderül az égből, otthon csak mérgeledsz. Igazából rossz idő nincs is, csak rossz szul öltözött turista. Ha kedved és időd van, szerdánként várlak tíz óra után öt percig a monostori végállomáson. Gyalogolj velünk, örök ifikkell!

Néhány kilométer, napsütésben, esőben is

Kós Károly, Sztána és az EKE

■ Október 13-án a kolozsvári ekések csapata részt vett Kós Károly mellszobrának (Gergely Zoltán kolozsvári szobrászművész alkotása) felavatásán Sztánán. Több mint 30-an indultunk, nagy részük Feischmidt Jánossal a reggeli vonattal érkezett az eseményre, mások kiskocsikkal. Az alig 120 lakosú, eldugott kis falucskában szervezett ünnepségen mintegy hatszázan vettek részt. Az ekések mindig szeretettel ápolják Kós Károly emlékét, és példaképnek tekintették. Ezt bizonyítják az évente megszervezett Kós Károly emlék- és teljesítménytúráink, és a szintén hozzá kapcsolódó kalotaszegi, Sztána környéki sok szép kirándulásunk. (P. Gy.)

